

To paredz grozījumi Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likumā. Pēc ekspertu sacītā, šīs izmaiņas, kas atvieglo prasības uzņēmumu dalibai atbalsta programmā nodokļu atvieglojumiem un augsti kvalificētu darbinieku piesaistei, Latviju padara par vienu no pievilcīgākajām valstīm jaunuzņēmumu attīstībai. Tie ir būtiski grozījumi, kas klusi, bet būtiski uzlabojuši jaunuzņēmumu ekosistēmu Latvijā. “To jau ir novērtējuši arī ārvalstu eksperti un uzņēmēji, jo tādu priekšrocību nodokļos nevienai citai valstij pagaidām nav,” secina ZAB *Sorainen* partneris Jānis Taukačs. Viņš norāda, ka likuma grozījumu anotācijā minēts: kopš 2012. gada jaunuzņēmumi tautsaimniecībā piesaistījuši investīcijas vairāk nekā 300 milj. eiro apjomā un Latvijā nodarbina vairāk nekā 1600 darbinieku. Vai izmaiņas patiešām radis būtisku grūdienu jaunuzņēmumiem Latvijā, rādis laiks. Visticamāk, konkurentvalstis centīsies neatpalikt, taču būtiskākais jautājums ir un būs par šo normu ilgtermiņa darbību un arī šīs jomas uzņēmēju vēlmi izvēlēties savai darbībai tieši Latviju. Pirms Jaunuzņēmumu likuma pieņemšanas izstrādātajā koncepcijā bija nosprausts mērķis ik gadu reģistrēt 20 uzņēmumus, pašlaik tādi ir tikai seši, bet atbilstoši koncepcijai būtu bijis jābūt ap 80.

Izmaiņu pakete

Saeima septembrī izdarija izmaiņas Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likumā, bet valdība pavisam nesen veica grozījumus attiecīgajos noteikumos. Tie paredz atvieglot jaunuzņēmumu kvalifikācijas nosacījumus, paplašinot atbalsta saņēmēju loku, svītrojot arī vairākas līdz šim pastāvošās kvalifikācijas prasības atbalsta saņēmējiem. Lai paplašinātu atbalsta saņēmēju loku, turpmāk atbalstam varēs kvalificēties arī jaunuzņēmumi, kuri, lai saņemtu riska kapitāla ieguldījumu, dibinājuši saistito komersantu (meitas vai mātes) sabiedrību ārvalstīs. Ar mērķi ļaut jaunuzņēmumiem piesaistīt augsti kvalificētus speciālistus specifiskā nozarē turpmāk jaunuzņēmumu atbalsta programmas pieteicējam nebūs jāapliecina, ka tā darbinieks darba attiecību laikā negūs citus ienākumus, norādīts Ekonomikas ministrijas informācijā.

Solis uz priekšu

Latvijas Jaunuzņēmumu asociācijas valdes priekšsēdētājs Jānis Rozenblats teic, ka nesen pilnveidotais Jaunuzņē-

Latvija jaunuzņēmumus vilina ar labākajiem nosacījumiem

Latvijā par jaunuzņēmumu var uzskatīt jebkuru uzņēmumu, ja vien tas spēj komisijai nodemonstrēt inovatīva produkta izstrādi, ražošanu vai attīstību, tādējādi tā klūst par teju visdraudzīgāko valsti jaunuzņēmumiem

Teksts *Anda Asere, Māris Kirsons*

mumu darbības atbalsta likums ir vēl viens solis uz priekšu, lai uz valsts atbalstu varētu pretendēt arvien vairāk uzņēmumu. “Latvijas Jaunuzņēmumu atbalsta likumā ietvertie darbaspēka nodokļu atvieglojumi ir nozīmīgi, īpaši augsti kvalificēta darbaspēka nodarbināšanā. Piemēram, ja darbinieka atalgojums ir 4000 eiro, tad, izmantojot Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma piemērotās normas, darbaspēka nodokļa slogs veido tikai 301,77 eiro, kamēr, piemērojot Latvijas vispārējās likumdošanas normas, piešāda atalgojuma nodokļa slogs veido tu 2173,2 eiro, kas ir septiņas reizes vairāk. Turklāt Latvijā piemērotā atbalsta politika ir samērojama pat ar Baltkrievijas un Ukrainas speciālo ekonomisko zonu atvieglojumiem, kuras vēsturiski izcēlušās ar zemākiem nodokļu slogiem uzņēmumiem, tāpēc varam teikt, ka likumā ietvertie nodokļu atvieglojumi ir nozīmīgi,” viņš norāda. Lai preten-dētu uz valsts atbalstu, uzlabotajā Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likumā joprojām ir saglabājies visai sarežģīts un laikietilpīgs administratīvais slogans. J. Rozenblats uzskata, ka pie šī jautājuma vēl būtu nepieciešams strādāt, lai pilnveidotais likums sasniegtu savu mērķi, ļaujot attīstīties un augt perspektīviem jaunajiem uzņēmumiem.

Četri stūrakmeni

“Laba jaunuzņēmumu ekosistēma, pēc Somijas biznesa enģeļa Reima Linnan-

virtas secinātā, sastāv no četrām pamatlītām, kur nodokļu atvieglojumi nespēlē būtiskāko lomu, jo nepieciešami izglītoti cilvēki, tirgus lielums, peļņas iespējas un, protams, iespēja viegli veikt investīcijas attiecīgajā valstī,” stāsta J. Taukačs. Viņš norāda uz Somijas ekspertu vērtējumu, ka Baltijā ir pietiekami izglītoti cilvēki ar daudzām labām idejām. “Ziemeļvalstis savukārt ir daudz brīvu līdzekļu, ko būtu iespējams šajās idejās ieguldīt. Tādējādi modeli būtu labi veidot kopīgu šo abu tirgu ekosistēmu, kas būtu daudz spēcīgāka ziņa arī pārējai pasaulei, ka šīs ir tirgus, kur investēt. Eiropas mērogā R. Limmanvīta redz tieši Somiju, Igauniju un Latviju kā šī tirgus liderus kopā ar jau tradicionālajiem milžiem – Lielbritāniju un Vāciju. Latvijā viņš vairāk redz tieši *FinTech* uzņēmumus kā veiksmīgākos *startapus*, iespējams, FTKT elastības dēļ. Pasaules mērogā redzamākie šajā jomā ir ASV, Izraēla un Singapūra,” uz jautājumu par Baltijas iespējām *startapu* piesaistē atbild J. Taukačs. Viņš atgādina, ka laikā, kad Latvijā vēl tikai tapa Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums, Eiropas Komisija veica pētījumu par jaunuzņēmumu sistēmām pasaulei (publīcēts 2017. gadā), kas apliecināja Lielbritānijas dominanci šajā nozarē Eiropā, taču tagad par tādu tiek uzskatīta Izraēla. “Ir iespāids, ka tieši ekosistēma un mārketingi ir radījis Izraēlas *startapu haipu*,” norāda J. Taukačs. R. Lin-

nanvirta atgādina investora stratēģiju: ja iegulda 10 jaunuzņēmumos, tad viņš sagaida, ka pieci no tiem būs neveiksmīgi, divi izlīdis pa nullēm, divi būs ar nelielu peļņu, bet viens no tiem būs veiksmīgs, kas uz visām 10 investīcijām kopumā varētu nest 20–30% peļņas.

Latvijas nodokļu handikaps

“Investīciju veikšanas vieglums nozīmē, ka iespējams ātri un viegli uzsākt un veikt (un arī likvidēt) biznesu, iespējams strādāt angļu valodā utt. Jaunuzņēmumi bieži vien ir tādi, kas labāk met plinti krūmos vai aiziet pagrīdē, tiklīdz saskaras ar kādiem birokrātiskiem šķēršļiem,” skaidro J. Taukačs. Viņš atgādina, ka nosacījums viegli veikt investīcijas nozīmē arī viegli samaksāt nodokļus. “Latvijas uzņēmumu ienākuma nodoklis ir izcils palīgs, jo jaunuzņēmumi parasti neizmaksā peļņu, bet tiek pārdoti, tiklīdz parādās iespēja biznesa idejai iedzīvoties praksē. Tādēļ investoriem būtu vērts veidot holdinga kompāniju investīcijām jaunuzņēmumos, lai varētu izmantot atbrīvojumu, ka kapitāla pieaugumu no SIA daļu pārdošanas nepieciešams ar UIN, ja daļas bijušas īpašumā vismaz trīs gadus,” norāda J. Taukačs. Viņš vērš uzmanību, ka jaunuzņēmumu idejas attīstīšanas laikā lielākā problēma ir darbaspēka izmaksas, kamēr vēl nav skaidrs, vai ideja spēs iedzīvoties biznesa praksē. Latvija ir ieviesusi Eiropas mērogā samērā unikālus darbaspēka nodokļu atvieglojumus ikmēneša algām, un kā alternatīva nodokļu režīmam ir iespēja jaunuzņēmumiem piešteikties augsti kvalificēta darbaspēka piesaistīšanas atbalstam, kas paredz 45% no samaksātās algas un nodokļiem atmaksāšanu atpakaļ uzņēmumam.

“Laiks rādis, vai birokrātijas līmenis ar jaunajiem likuma grozījumiem nu būs vienkāršojies. Tomēr ir skaidrs, ka lidz jaunajiem grozījumiem lielākā problema iedzīvināt jaunuzņēmumu ekosistēmu Latvijā, šķiet, bija prasība, ka par jaunuzņēmumu var uzskatīt tikai uzņēmumu ar kvalificētu riska kapitāla vai biznesa eņģeļa investīciju klātbūtni. Tagad savukārt par *startapu* varēs uzskaitīt jebkuru uzņēmumu, tai skaitā pat ar

*“Latvijas
Jaunuzņēmumu
atbalsta likumā
ietvertie
darbaspēka
nodokļu
atvieglojumi ir
nozīmīgi, īpaši
augsti kvalificēta
darbaspēka
nodarbināšanā,”
vērtē Latvijas
Jaunuzņēmumu
asociācijas valdes
priekšsēdētājs
Jānis Rozenblats.*

pilnībā privātu kapitālu, ja vien tas spēs attiecīgajai komisijai nodemonstrēt inovatīva produkta izstrādi, ražošanu vai attīstību. Tātad priekšplānā izvirzīta inovācijas nepieciešamība neatkarīgi no kapitāla izcelsmes – faktiski jebkurš cilvēks vai uzņēmums tādējādi var veidot savus jaunuzņēmumus, lai izmēģinātu ieviest dažādas inovatīvas idejas dzīvē,” skaidro J. Taukačs. Ari iespējamais atvieglojumu dzīves ilgums pavilkts krietni garāks – līdz pieciem gadiem.

Kritiski svarīgi – akciju opcijas

Asociācijā aktīvi turpina darbu pie akciju opciju jautājuma lobēšanas par tiesībām darbiniekiem nākotnē nopirkt daļu no uzņēmuma akcijām, kas ir ierasta prakse Silicija ieļejā un pārbaudīts risinājums, kā jaunuzņēmumam piesaistīt augsti kvalificētu darbaspēku. Asociācijā uzskata, ka akciju opciju regulējums ir kritiski svarīgs, lai veicinātu jaunuzņēmumu attīstību Latvijā, un atgādina, ka šī pieeja, kur plašam cilvēku lokam uzņēmumā piešķir opcijas, ir svarīga, lai ātrāk attīstotos jaunuzņēmumu

ekosistēma. “Ieviešot konkurētspējīgu kapitāla daļu (akciju) pirkuma tiesību regulējumu, Latvija var kļūt par pievilcīgu investīciju galamērķi jaunuzņēmumiem. Citu ES dalībvalstu pieredze rāda, ka šādu sabalansētu sistēmu ir iespējams veiksmīgi izveidot. Piemēram, Igaunijā un Lietuvā varam redzēt vairākus veiksmes stāstus, kur strauji augošu tehnoloģiju uzņēmumu darbinieki opcijas izmanto, lai kļūtu par agrīnās stadijas investoriem, vai izmato kapitālu, lai veidotu savus uzņēmumus,” norāda J. Rozenblats. Šai sakarā J. Taukačs piebilst, ka Finanšu ministrijas bažas, ka šādi SIA sāks shēmot ar nodokļiem, ir nepamatotas, jo šāda sistēma akciju sabiedrībām pastāv jau daudzus gadus bez tās ļaunprātīgas izmantošanas. Turklat viņš iedomās jaunuzņēmumus nebaudīties veidot akciju sabiedrības akciju opciju nodokļu atvieglojuma izmantošanai, jo AS būtībā var strādāt tāpat kā SIA, vien ar lielāku minimālo kapitālu – no 35 000 euro – un ieviešot papildu institūciju – padomi.

Plāno tehnoloģisko parku

Tiek pētīti dažādi risinājumi un valsts atbalsta formas ar mērķi veicināt Latvijā labvēligu vidi pasaules mēroga jaunuzņēmumu izveidei. “Šobrīd mūsu dienaskārtībā ir jautājums par tehnoloģiskā parka izveidi Rīgā augsti kvalificētiem uzņēmumiem, paredzot dažadas atbalsta formas, tostarp nodokļu veidā. Ar sākotnējo ideju jau esam iepazīstinājuši Ekonomikas ministriju un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru, no tām esam saņēmuši pozitīvus signālus, tādēļ šobrīd turpinām darbu pie idejas padzīlinātās izpētes,” teic Latvijas Jaunuzņēmumu asociācijas valdes loceklis Armands Broks. “Tikmēr arī mūsu dienvidu kaimiņi nesnauž uz lauriem un ar nākamā gada 1. janvāri ieviesuši iespēju uzņēmumiem ar lielajām investīcijām – vismaz 20 milj. eiro (30 milj. eiro Viļņā) – un 150 jaunām darba vietām (200 Viļņā) nemaksāt UIN līdz pat 20 gadiem, ja vismaz 75% apgrozījuma veido ražošana, datu apstrāde vai interneta serveru *hostings* u.tml. pakalpojumi,” piebilst J. Taukačs. ■

**JAUÑĀ
CORSA-e**

AMSERV

100%
ELEKTRĪBA!

**BRAUC UZ AMSERV KRASTA OPEL AUTOCENTRU!
RĪGA, KRASTA IELA 66 ©6707 8000 | Autonomija 340 km (WLTP).**

OPEL.AMSERV.LV